

Інвазійні види судинних рослин прибережно-водних та заплавних комплексів території Мезинського національного природного парку

Юрій Карпенко

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Чернігів,
Мезинський Національний природний парк, Деснянське Чернігівської обл., Україна,
yuch2011@i.ua*

Флористичні дослідження інвазійних видів рослин прибережно-водних та заплавних комплексів річок в межах регіону досліджень є важливими з метою виявлення їх популяцій та локалітетів, шляхів їх розповсюдження, розробки контролюючих заходів, запобігання їх надмірного вторгнення в природні екосистеми.

Інвазійна група флори прибережно-водних та заплавних комплексів річок регіону досліджень налічує 36 видів, 32 родів з 22 родин. Значна представленість у складі спонтанної флори інвазійних видів є певною ознакою адвентивізації та синантропізації рослинного покриву в межах прибережно-водних та заплавних комплексів річок в межах урботериторій Лівобережного Полісся. Конспект складено на основі власних польових та експедиційних досліджень (2015–2019 рр.) території Мезинського НПП. В межах території досліджень прибережно-водні та заплавні комплекси річок належать до басейнів річок Дніпра і Десни та відповідних їх притоків.

Для кожного виду інвазійних рослин наведено інформацію про походження, групу за способом занесення, життєву форму, біологічний тип, екологічну групу за відношенням до вологості ґрунту, типи ареалу, еколого-ценотичні відомості щодо трапляння у певних екотопах та їх компонентах. Під час вивчення видової різноманітності ценокомплексів застосовувався порівняльний морфолого-еколого-географічний метод.

Вищі водні та прибережно-водні рослини відіграють важливу роль у продукуванні первинної органічної речовини, формують угруповання та мають значення в процесах самоочищення водойм та прибережної смуги, за їх участі відбуваються процеси кисневого обміну (фотосинтетична аерація), часткової руйнації та накопичення біогенних і забруднюючих речовин.

Специфікою водної, прибережно-водної та заплавної флори території Мезинського НПП є азонанльність частини видів, внаслідок нівелювання гідрофільним середовищем зональних умов. Це призводить до переважання еврбіонтних видів, переважно голарктичного та євроазійського ареалів. Окремі види вищих водних та прибережно-водних рослин можуть виступати в якості індикаторів сапробності, гідроекологічних режимів, едафічних умов, процесів розвитку водойм. Але більшість видів внаслідок їх антропотолерантності не виступають в якості показових індикаторів.

У складі досліджуємої флори судинних рослин особливе місце належить групі адвентивних (інвазійних) видів північноамериканського походження. Вони становлять загрозу для довкілля як особливо агресивні види-вторженці в природні екосистеми та такі, що впливають на аборигенне фіторізноманіття, тому дослідження цих видів у зв'язку з їх негативним впливом на екологічну, економічну та соціальну ситуації є важливим та актуальним.